तपाईले तपाईको पृथ्वीलाई के योगदान दिनु सक्नु हुन्छ?

1. प्रतिज्ञा गरेर सुरूवात गर्नु होस।
2. रूखका विरूवा रोप्नु होस।
3. बस गाड़ीमा चढ़ेर जानुहोस यदि तपाई काही जानु हुन्छ भने।
4. एउटा गाड़ीमा एकत्रित भएर चड़नुहोस।
5. सामग्री साझा चलाउनु होस अनि साझा बोक्नु होस।
6. बिजुली कम्ती चलाउनुहोस अनि जरूरी छैन भने मार्नु होस।
7. पानीको कल बन्द गर्नुहोस। पानी खेर नफ्याल्नु होस।
8. तपाईले बिजुलीका बल्बहरू उर्जा किफायती खालका प्रयोग गर्नुहोस।
9. तपाईले मैला-कूचेला देखे कूड़ा दानीमा हाल्नुहोस।
10. तपाई आफै शिक्षित बन्नु होस अनि अरूलाई पनि बनाउनु होस।
11. उत्तापले चमकिने बिजुली बल्बहरूलाई उर्जा योग्य बल्बसँग बदलाउनु होस।
12. गाड़ी चाहिंदो कुदाउनु होस अनि धेरै हिड़नु होस।
13. पुन् बनाउ, फेरी प्रयोग गरौं, कम्ती गरौं।
14. बिजुली-बत्तीहरू मारौं/निभाऊ एक घण्टाका लागी अथवा दिनै पिछे।

तपाई एक असल नागरिक हुनुहुनेछ, तपाईले आफ्नो कर्तव्य गरेर :-

- पर्यावरणलाई जोगाई राखौं।
- हाम्रो वन सम्पदालाई जोगाई राखौं।
- वन्य प्राणीलाई जोगाई राखौं।
- प्राकृतिक/पर्यावरणलाई सुधारौं अनि यसको संरक्षण गरौं।
- विश्वमा प्रसार गरौं - विश्व पर्यावरण दिवसको विषय जागरूक्ता पैदा गर्न।

सिक्किम राज्य कानूनी सेवा प्राधिकरणद्वारा प्रकाशित

सिच्चे, पूर्व सिक्किम

दूरभाष : 03592 284753

न्याय सबैका लागी

ACCESS TO JUSTICE FOR ALL

सिक्किम राज्य कानूनी सेवा प्राधिकरण

39 औं विश्व पर्यावरण दिवस

जुन *5, 2012*

विश्व पर्यावरण दिवसको महत्व (वि0 प0 दि0)

विश्व पर्यावरण दिवसको महत्व (वि0 प0 दि0) प्रत्येक वर्ष 5 जुनका दिन हाम्रो जैव-विभिता रोकथामको महत्वलाई जागरूक्ता गराउन पालन गरिने छ, पर्यावरण बारे आवश्यक्ता समस्याहरू देखाउन अनि यस्को सुधारक कार्यका निम्ति उपायहरू निकाल्नु हो।

15, दिसम्बर 1972 देखि संयुक्त राष्ट्रको महा सभाले पर्यावरणको आवश्यक्ता बारे रक्षा गर्न जन-मानसभा जागरूक्ता गराउन 5 जुनलाई विश्व पर्यावरण दिवस मनोनित गरेको हो, जुन 5 लाई छनौट गरि सोही दिनदेखि यो दिवस सुरूवात संयुक्त राष्ट्रहरूको अधिवेशनले वातावरण माथि संयुक्त राष्ट्र संघ पर्यावरण कार्यक्रम नेतृत्व गर्न गठन गऱ्यो।

1973 सालमा सर्व प्रथम मनाइयो, विश्व पर्यावरण दिवसलाई चलती रूपमा पर्यावरण दिवस भनिन्छ, जस्को अर्थ पर्यावरणिय चुनौतिलाई सामना गर्नका लागी जलवायु परिवर्तन, भूमण्डलीय चेतावनी, विपत्तीहरू अनि अर्न्तविरोध, हानिकारक पदार्थ, वातावरण प्रणाली प्रबन्ध अनि प्रभावकारी उद्धार समावेश छन्।

विश्व पर्याव्ररण दिवसको उदेश्य पर्यावरणिय मुद्दाहरू प्रति मानिसलाई सामना गर्न सशक्त गराउनु, अभिकर्ताहरू बनाउनु अनि साम्यापूर्ण विकाश गर्नु हो, जस्को अर्थ पार्यवरण बारे जागरूक्ता हासिँल गराउनु हो अनि भूमण्डल माथि केन्द्र गरेर आवश्यक्ता रोकथामका लागी अनि हाम्रो पर्यावरणलाई परिरक्षण गर्नु हो।

विश्व पर्यावरण दिवसको आवश्यक्ता एक दिन मात्रै देखिनु हुदैन अनि वर्ष भरीनै यसप्रति अलग नराखी पर्यावरण मुद्दाहरूलाई चर्चा गरी समाधान गर्ने वचनबध हुन पर्छ जसले विश्वलाई अशर पारोस, तर त्यो सधैं भरी लगातार होस। हामी सधैं बनाँऊ प्रत्येक दिन हाम्रो जीवनमा एउटा पर्यावरण दिवस।

कानूनी प्रावधानहरू हाम्रो "भारतको संविधान" मा हाम्रो पर्यावरणलाई जोगाई राख्नका निम्ति :-

भारतको संविधानको धारा 48ए अनि 51ए (सानो जी) मा "मौलिक कर्तव्य" प्रत्येक राज्यको अनि प्रत्येक भारतका नागरिकले प्राकृतिक पर्यावरणका सुरक्षा अनि सुधार गर्नु हो।

धारा 48ए अनि 51ए (सानो जी) अनुसार राज्यले नागरीकका निम्ति पर्यावरणलाई मात्र सुरक्षा गर्नु मौलिक हक होइन तर संसदले उर्पयुक्त विधि यस सम्बन्धमा तयार पार्नु पर्छ।

(क) धारा 48ए मुताविक राज्यद्वारा अनुसरणीय केही नीति सिधान्तहरू घोषणा गर्दछ कि "राज्यले देशको पर्यावरणको संरक्षा तथा त्यसको संवर्द्धन र बन तथा बन्य जीवहरूको रक्षा गर्ने प्रयास गर्नेछ।"

(ख) भाग 4 ए को धारा 51ए (सानो जी) त्यस्तै दायित्व प्रत्येक नागरिकहरूलाई यो मौलिक अधिकार दिदछ कि पर्यावरण संरक्षण अनि यसको सुधार गर्न खातिर।

(ग) धारा 51 ए (सानो जी) अनुसार प्रत्येक भारतका नागरिकको कर्तव्य हो कि प्राकृतिक पर्यावरणको जस अन्तर्गत वन, झील, खोला-नदी र अन्य वन्य प्राणीहरूको रक्षा गरून अनि तिनीहरूको सर्वद्धन तथा प्राणीप्रति दयाको भाव राखून।

यद्धपी धारा 48ए अनि 51ए न्यायोचित नहोला यस संर्धममा, तर धारा 48ए अनि 51ए मुताविक कथंकाल कर्तव्य गर्नबाट वंचित रहे, पिड़ित व्यक्तिले जन चासोको मुद्धा दायर मान्निय सर्वोच्च न्यायालय या उच्च न्यायालयमा क्रमशः /मुद्धा हेरि गर्न सक्छन्।

पर्यावरणलाई परिभ्रष्ट गर्नुबाट जोगाउँन जन चासोको मुक्दमाहरू भारतमा बड़ेका छन् अनि भारतमा यस विषय न्यायपालिका अघि आई मानिस एवं पर्यावण दुवैलाई उद्धार गरी माइल खुटी खालका धेरै न्यायिक फैसला/रायहरू दिएका छन्।